

99 7 65

DISPUTATIO
ETHICA
DE FORTITV-
DINE,
EX TERTIO ETHICORVM
ad Nicomachum potissimum de-
prompta

&

IN FLORENTISSI-
MO ACADEMIÆ WITEBER-
gensis Lycæo examini publico pro-
posita, præside

M. IACOBO MARTINI
Halberst. Sax.
respondente

REIMERO LIGARIO
Frysi.

Habebitur ad diem 6. Sept. in auditorio majore collegij no-
vi, horâ sexta matutinâ.

VVITTEBERGAE,

Typis M. Georgij Mullerj. M.D. XCV.

59 F 69

FLORENTISSI

ACADEMIE WITTEBERG

EXAMINI PUBLICO PRO-

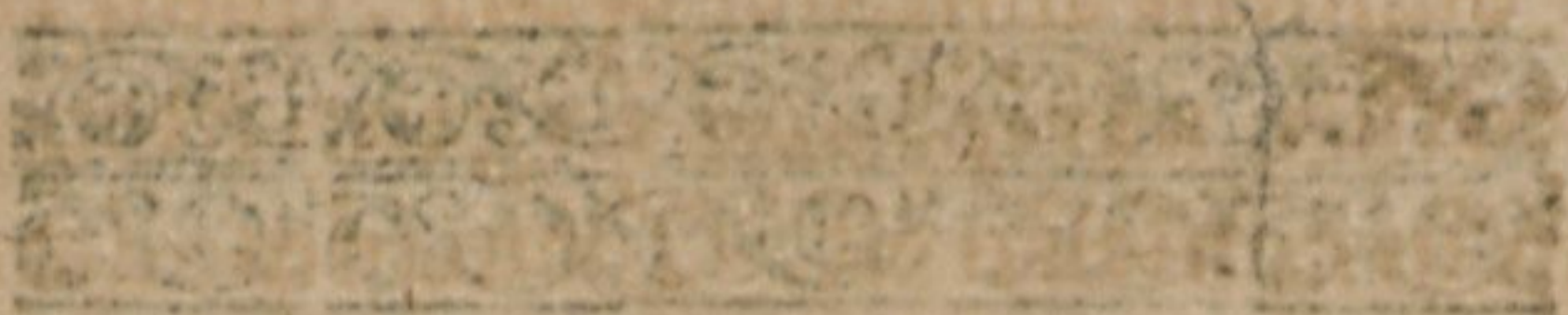
DOCT. PRIBIDE

M. JACOBO MATTHIA

Halleff. 24.

respondens

REIMERO FIGARIO

WITTEBERGAE

M. D. XCV.

DISPUTATIO DE FORTITUDINE.

I.

Loquentiæ parens M. Tullius : honestè, inquit, vivere, nihil aliud est, quam cum virtute vivere. Ut itaq; honestè vivamus, & homines Angelicam conditionem, hac duce, quæ jure recti & honesti mensura dicitur, nanciscamur, virtutem sectemur.

2. Virtutis enim, ut cum doctissimo quodam Philosopho loquar, ea est vis & facultas, ut ejus munere defuncti vivant, collocati in tenebris splendeant, depressi eleventur in Cœlum, ægri optimè valeant, pauperes veris divitijs abundant, servi sint principes, impotentes potentissimi, humiles reddantur sublimes, ignobiles nobiles, & tandem infortunati evadant Fortunæ potentissimi.

3. Nam quod Philosophus in specie de Magnanimitate pronunciat, de universâ virtute affirmare non dubito; eam nempe in excelso loco sedere, sub cujus pedibus lubricam fortunam quasi captivam & jacentem videamus.

4. Virtute enim qui præditus est, nullo fortunæ flatu aut adverso, aut prospero, à viri boni officio discedat, illo enim non frangi; hoc vero non nimium æstuarè solet.

5. *a* Unde virtuosum Latini in se ipso teretem & rotundum, id est, æqualem atq; in se constantem dixerunt; Græci verò illustri & venusta Metaphora τετραγωνον quadratum appellârunt, hoc est, hominem ex sese firmum, pollentemq; suis viribus, & undiquaq; adeo virtutis præsidio fultum, & quasi basi & fundamento adeo firmiter innitentem, ut difficulter loco cedat, hoc est, ea, quæ vel reprehensionem vel odium merentur, peragat.

6. Qua ratione eundem similiter ορθον, quod rectum sonat, dixerunt, unde Stoicorum κατορθωμα eleganti Metaphorâ à Geom. desumptâ deductum in confesso est. Quemadmodum enim in linea recta; ita etiam in viro bono omnia sunt æqualia.

7. *b* Ex quo optime vir bonus definitur, qui appetens omne honestum ut honestum, deditusq; omnibus justis actionibus, illarum quoq; causas intelligit & noscit, & ut Poëta canit:

a Virg. in

bono viro

Hor. lib. 2

Satyr. 20.

Plat. in

Protag.

Aist. 1. Et.

c. 10. 3. Ret.

c. 11. Eras.

in Chiliad.

b

Hesiod. 1.

Ëg. Cic.

de amic.

Cam. 9.

Eth. c. 4.

Nat. corn.

A 2

Index 2.

myth. c. 2°

p. 117. G

4. p. 142. et

9. c. ult. p.

1025.

a

Alexand.

in 2. de an.

cap. 41.

Plat. in

Protag.

itē de Reg.

in convi-

vio.

Arist. 5.

Eth. item

6. c. 13.

Index ipse sui, totum se explorat ad unguem,
Quid proceres, vaniq; ferat quid opinio vulgi,
Securus : mundi instar habens teres atq; rotundus.

8. a Vnde colligitur, virtuosum vel virum bonum non esse, nisi qui omnibus virtutibus sit præditus. Nam, cum virtutes morales non secus ac divinæ Gratiaë, quæ semper se amplectantur, & nunquam separatæ conspiciuntur, insolubili nodo ligentur, incomparabili consensione & harmonia sibi mutuo respondeant, salutariq; spiritu se invicem perficiant, altera absq; alterâ non erit. Quid enim est Fortitudo, si prudens, justa, temperans &c. non est? Deinde, si non omnibus virtutibus vir bonus est decoratus, quomodo constanter omne honestum expeter?

9. Ex quibus meridianâ luce clarius est, non tantum quid virtus in genere sit intelligendum, neq; unicam tantum excolendam esse vel excoli posse: Verum ut in specie propriam cujusq; naturam, perspectam & cognitam habeamus, necessum esse.

10. Verum enimvero cum omnia illa, ob summam rei excellentiam & amplitudinem simul tractare planè ἀδύνατον videatur; placet, missâ de virtutibus generali, deq; speciebus reliquis speciali doctrinâ, de FORTITVDINE, Virtutum potentissimâ (cum per hanc, cum Magnanimitate, quæ eminentis quædam animi fortitudo dicitur, ut specie junctam, ad heroicam eminentiam, in quâ Viri Boni conditio maximè consistere videtur, elevemur) συζήτησθαι placidam, amicam & sobriam cum sobriè Philosophantibus instituere.

Hom. Il. D.

Xenoph.

in Hiero-

ne Hero-

dot. in Po-

lymnia.

c

Libr. 2.

Tu. quæst.

d

In Eunuch.

11. b Ανδρεία igitur, si τὸ ἐτυμον spectemus ab ἀνῆς est, quod deducunt Grammatici πρὸς τὸ ἀνω, vel ἀνώω expedio, perficio, unde ἀνυῆς & per Syncopen ἀνῆς magna perficiens, virili animo præditus, fortis, magnanimus &c.

12. c Eadem planè ratione Cicero Fortitudinem κατ' ἐξοχήν virtutem à Viro denominare non dubitat. Appellata est, inquit, à VIRO VIRTUS, VIRI enim propria maximè est FORTITVDO. Sic Terentius: d Actoris, inquit, nobis VIRTUS restituit locum, id est, FORTITVDO, quâ, toties etiam exclusus, animum in agendo non abiicit. Ita Fortitudo à Fortis, quod est, constans, maximi & infracti animi, est. Quæ etyma nominis talia sunt, ut facile rem ipsam nobis quam reddant commendatissimam.

Handwritten notes:
13. Est
Fertissimè acci. Quæ. E.
V. de. 1. b. c. 2. Th. 11. c. 2.

XIII. *impulset dux*

a Est autem Fortitudo moderatio Formidinis & confidentiæ erga ea terribilia, quæ ad salutem corporis pertinent, appetitui irascendi competens, ut inde honestæ prodeant actiones.

3. Eth. c. 7.
et 9. 3. Eth.
ad Eud.
cap. 1.

XIV.

b Fortitudinem Virtutem esse, facile demonstratur hunc in modum: Omnis virtus est habitus in mediocritate positus; ἡ ἀνδρεία ἐστὶ μεσότης περὶ φόβου καὶ δαΐμονος. Ergo est virtus.

Cic. 3. offi.
2. Tusc.
99. 3. Tusc.
99. Plaut.

XV.

Circa malum itaque, & quidem maximum & pulcherrimum, Mortem videlicet in bello appetendam ἢ τῷ δαΐμονος καὶ φόβου quantum, quando & ubi oportet, timet vel non timet, confidit vel non confidit.

in Asina.
Hor. libr.
2. Sermon.
Sat. 1.

XVI.

Nam licet quidem in alijs quoque honestis causis non recuset discrimina vitæ & fortunarum Fortis, unde Cicero: Magnitudinis animi, inquit, & Fortitudinis proprium est, nihil extimescere, omnia humana despiciere, nihil quod homini accidere possit intolerandum putare; tamen maxime ex ferro & flammâ Martis honorem petit: Illud enim mortis genus omnium terribile & formidolosum fama, æviterntatis lingua & tuba, proprie sequitur, & plus, attestante Seneca, honoris, quam periculi, plus gloriæ quam pænæ habet.

3. Eth. 9.
10. & c.
3. Eth. ad
Eud. cap. 1.
3. Eth. 10.
11. & 12.
3. Eth. 7.
lib. 3. offi.

XVII.

Non autem propterea censendum, Fortis animum adeo in calidum & ferrum obduruisse, ut nullo plane timoris ictu concuti aut emolliri possit: Sunt enim plurima, quæ metuere honestum est, & fortis timere debet, ut dedecus, infamia, clades patriæ, injusta vincula, & similia, in quibus non datur viribus locus: Hæc enim qui non timet, nec Fortis habendus, nec verecundus, nec probus; sed potius audax, improbus & impudens.

3. Eth. cap.
7. cont. 930
& 94.

XVIII.

Proinde Fortitudinem occupatam esse circa pericula mortis in Bello, probatur hunc in modum: Si Fortitudo confirmat animum contra terribilia propter bonum honestum; utique Fortitudo circa ea terribilia erit, in quibus, si decenter sustineantur, summum bonum & honestatem gignet. Atqui talia sunt mortis pericula in Bello, Ergo &c.

3. Eth. c. 6.

A 3 Deinde

*Aliter ferunt magis M. C. ubi formidini aut an...
& stentia formidini.*

XIX.

Deinde Fortis is dicitur, qui mori potius eligit, quam aliquid turpe committere, atq; ita honestum amittere. Hoc autem tantum fit in bello vel communi vel privato. Ergo &c.

XX.

Tandem Fortitudo magis est circa pericula Mortis repentina, quam prævifa; in his enim magis Fortitudinis actus manifestatur, quippe cum difficilius sit non fugere à periculo repentino, quam prævifo: tela enim, habet tritum adagium, prævifa minus feriunt. Vnde qui secundum rectam rationem in Bello mortem timet & audet, Fortis dicitur & est.

XXI.

Verfatur itaq; ἀνδρεία præsertim in Formidine, secundo loco in confidentia.

*Arist. 3.
Eth. 6. 111.
Accial. in
cont. 87. et
29. 3. Eth.*

XXII.

Quando in Formidine est Fortitudo duo habet extrema, aut enim ad parum fit declinatio, aut ad nimium.

XXIII.

Quando ad parum, vitium caret nomine: vocatur autem qui habitu illo pollet ἀνάληκτος id est doloris expers & μαινόμενος vel insanus, qui nullo plane movetur periculo.

XXIV.

Ad nimium vergens dicitur δειλός ignavus, qui pluribus mox describetur.

XXV.

Quando verfatur in confidentiâ, duplex quoque habet extremum, aut enim ad parum fit declinatio, aut ad nimium.

XXVI.

Ad parum qui declinat, dicitur δειλός ignavus: Omnem enim Fortunæ flatum timet. Vnde longissimè vitium hoc à virtute abest, maximaq; mentis & conscientiae carnificina. Est enim timor sive metus passio animi omne terribile fugientis: vel molesta & acerba expectatio imminentis mali, omnisq; doloris admodum impatiens, cujus comites duo sunt diffidentia & desperatio.

*3. eth. cap.
6.
Casus lib.
3. spec.
mort. cap.
7.*

XXVII.

Ad nimium vergens, nimiumq; confidens θρασύς Audax dicitur, qui quasi Bacho plenus, sine omni omnino consilio & ingenio

nio furit, sævit, viribus & lacertis nimium confidens, in hostes ir-
ruit, sæpissimeq; non sine sanguine temeritatis suæ persolvit pœ-
nas.

XXVIII.

Tria itaque opponuntur Fortitudini vitia, quæ tamen ad duo
reducuntur, Superabundantiam & defectum, cum sit habitus incli-
nans ad iuendum medium in audendo & timendo pericula mor-
tis.

XXIX.

Nec tamen absurdum est, quemadmodum docet Piccolomi- *De mor.*
neus, ut uni medio varia competant extrema; licet enim medium *grad. 4.*
hoc nomine sit unum; tamē ratione & materiâ rectè distinguitur; *cap. 29.*
unde & extrema distinguenda videntur.

XXX.

Et quod in hac facit virtute explicanda Aristoteles; præstare
etiam in alijs potuisset, nisi brevitati studens, sat esse hoc monst-
re exemplo fortitudinis, putavisset.

XXXI.

Cæterum tres recensentur à Philosopho veræ fortitudinis affe- *3. eth. cap.*
ctiones. 1. quam & supra thesi 21. posuimus, est: quanquam circa *9. cont. 110.*
fiducias, merusq; fortitudo versatur; tamen non simili modo circa
utrumque; sed magis circa res formidolosas versatur. Qui namq;
in his non turbatur, atque se habet circa has ut oportet; magis est
Fortis, quam is, qui circa ea, in quibus confidit, se habet ut opor-
tet.

XXXII.

2. In ipsa Forti operatione dolores sentiuntur: Nam circa ea *Cont. 112.*
occupata rectè dicitur Fortitudo, quibus Fortes viri laudantur. At-
qui laudantur quod forti & præsentis animo perferant dolores &
sustineant. Ergo &c.

XXXIII.

3. Est quoq; Fortitudo circa iucunditatem & voluptatem, si fi- *Cont. 113.*
nem spectes: Qui enim per fortitudinem agunt, illis Finis iucun-
dus & exoptatus est.

XXXIV.

Hic dubiū movet Philosophus, quid nempe de Militibus vul- *Cont. 114.*
garibus censendum sit, si tantum illi, quibus virtus curæ est, fortes
sint censendi. Sed responderet: quia pro exiguâ mercede vitam suâ
exponant venalem, non fortes esse habendos, cum Vir fortis non
nisi honestatis causa mortem subeat: sufficere autem, si sint robusti
& pugnaces.

Quibus

3. Eth.
Cont. 100.

XXXV.

3. offic.

Quibus ita explicatis, facile colligitur, illos quoque non fortes dicendos, neque habendos esse, qui sibi ipsi violentas manus inferunt, cum id non honestatis; sed mali alicujus imminentis causa, quod animo perferre nequeunt faciant: Cum itaque Fortitudo sit dolorum laborumque contemtrix juxta Ciceronem. Ergo non erunt hi fortes censendi.

XXXVI.

Quin imo sibi mortem consciscere, est naturam ipsam confodere, recte inquit Casus, est civitatem offendere, est leges violare, est ignominiam hominis posteritati relinquere, est demum (qui vitam dedit) ad celerem vindictam excitare.

XXXVII.

De vera Fortitudine hactenus: eum itaque quaedam dentur Fortitudinis imitationes, quae quidem Fortitudinis nomine veniunt, revera tamen non sunt; operae precium se facturum existimavit Philosophus, si adulterinas has, ne forsitan simia quadam specie incautos fallerent, explicaret.

XXXVIII.

3. Eth.
Cont. 101.

Numerantur autem quinque Fortitudinis apparentis species, quarum prima est civilis, quae maxime Fortitudini verae similis videtur, & conspicitur in civibus, qui maxima subeunt pericula, ut honores consequantur, aut etiam infamiam, paenasve fugiant. Vera autem Fortitudo non est: Fortis enim opus Fortitudinis primo & principaliter aggreditur tantum propter honestatem: sive itaque honor sequatur, sive non, quia illum non respicit, floccifacit: eodem plane modo de paenis censendum.

Cont. 102.

XXXIX.

Cont. 103.

Secunda species adulterinae Fortitudinis est, quando aliquos experientia rei militaris efficit animosos. Hi autem vere fortes non dicuntur. Nam non infrequenter periculo imminente & crescente, quod illi, ut experti citius alijs animadvertant, omnium primi fugiunt.

Cont. 104.

XL.

Declarat hoc Philosophus exemplo: Cum Duce Phoreo Athenienses Caroniam oppidum Beotiae apud Hermeum (est locus in Euboja ab Herme ita dictus; fuit enim Mercurio consecratus) obsiderent,

fiderent, arcemq; prodicione cepissent, occubuit Charon, dux Thebanorum, in obsessorum auxilium missus: quo animadverso, milites summam Fortitudinem, pugnandiq; ardorem, vivente adhuc Duce, præ se ferentes, terga dantes, se in fugam effuderunt. Cives vero horumq; copiae turpe existimantes, patriâ relictâ, fugam capessere, perseverantes itaq; animo constanti & forti in isto prælio omnes penè maximâ interneccione periêre.

XLI.

Tertia species apparentis Fortitudinis est, quam gignit dolor, *Cont. 105.* ira & indignatio. Quod autem hæc sit adulterina fortitudo probatur: Fortitudo vera dicitur, quâ vir fortis agit propter honestatem secundum rectæ rationis præscriptum. Atqui de Fortitudine per iram hoc non dicetur. Ergo &c. Imo si Fortitudo ex ira esset virtus, tum animalia bruta, imo ipsissimus asinus, cum esurit, fortis esset, non enim à pabulo verberibus dimovetur: Nec non adulteri, qui propter libidinem multa audent.

XLII.

Quarta species est, quando audaces spes victorię efficit milites: *Cont. 107.* Convenit hæc fortitudo cum verâ quatenus ambæ confidunt: differunt: Fortes enim fortia aggrediuntur & confidunt ob honestatē consequendam & turpitudinem fugiendam: hac vero præditi tantum tenentur spe, se futuros superiores & nihil passuros.

XLIII.

Tandem qui audaces sunt propterea quod periculi magnitudinem ignorent, minime fortes habendi sunt: Fortitudo enim in tribus potissimum consistit, in cognitione, electione & fine: quorum nullum participare talis audacia videtur. Deinde illi nihil omnino *Cont. 100.* habent, quo periculum sustineant, unde experti rem aliter se habere, quam forsan putaverant, ab inermibus pedibus auxilium petunt, Atq; hæc de Fortitudine dicta breviter sufficiant.

F I N I S.

AD ORNATISSIMUM
DOCTISSIMUM IUVENEM REIME-
rum Ligarium Fryfium, amicum & popularem
suum optimum.

EPIGRAMMA.

DUe solum patriæ linquis, memorande **LIGARI**,
Denno, & ad cætus Pieridum properas.
Differis ac discis virtutem. Ac qualiter urbem
Moribus instructam convenit esse bonis,
Utilibus rectum, lucro præponere justum,
Suades nervosi dexterite styli.
Ut fortis laudem validis venetur in armis,
Qui cessasse semel dedecus esse putat.
Propositum studium **REIMERE** fideliter urge,
Præclari patris degener haud Soboles.
Evigilet tua Musa, suas atq; exerat artes,
Est qui te potis est nempè beare Deus.
Pieridum columen præsit tibi sanctus Apollo,
Evehat & studium dum rotat astra polus.
Reimerus Reimeri Junior
Fryfius.

ALIVD.

HOc erat in votis genitoris, cernere natos
Sectari laudum præmia posse suos.
Quem, qua mente parens, ut summus Episcopus urbes
Fryfiacas, verbo pascat oyante, latet?

Unus

Unus is assertor veræ est ibi Religionis,
Insultus contra, Dipnosophista, tuos.
Clara patris clari sequitur vestigia nisu
Laudando, ac opera natus uterq; pia.
Alter enim parili statione Femarica templa
Sermonis complet femine salvifici.
Et, REIMERE, tuos, quæ Balthica littora spectat,
Vidit conatus ingeniumque, schola.
Nunc iterum Albiaco vis commendare Lycaeo
Ingenij claras luxuriantis opes.
Maeste animo, studiumque tuum conamine fausto
Perge probare Deo, perge probare patri.

*Auctor Lindius Brunsw
commensalis F.*

A L I U D.

Cessat ager domino solitos producere fructus,
Quando laboriferi vomeris usus abest:
Non planè ingenij ratio est diversa sagacis,
Deme huic culturam, prorsus erit sterile.
Ergo exercenda est animi vis atq; facultas
Omnis, & ingenti robore quæret opes.
Dona dedere tibi, superi præstantia mentis
REIMERE, ô patriæ flos peramœne tuæ,
Hæc indefessis studijs cum gnæviter urges,
Quis dubitet clarum te fore & inde virum?

Theodorus Henrici Frysius.

99 365

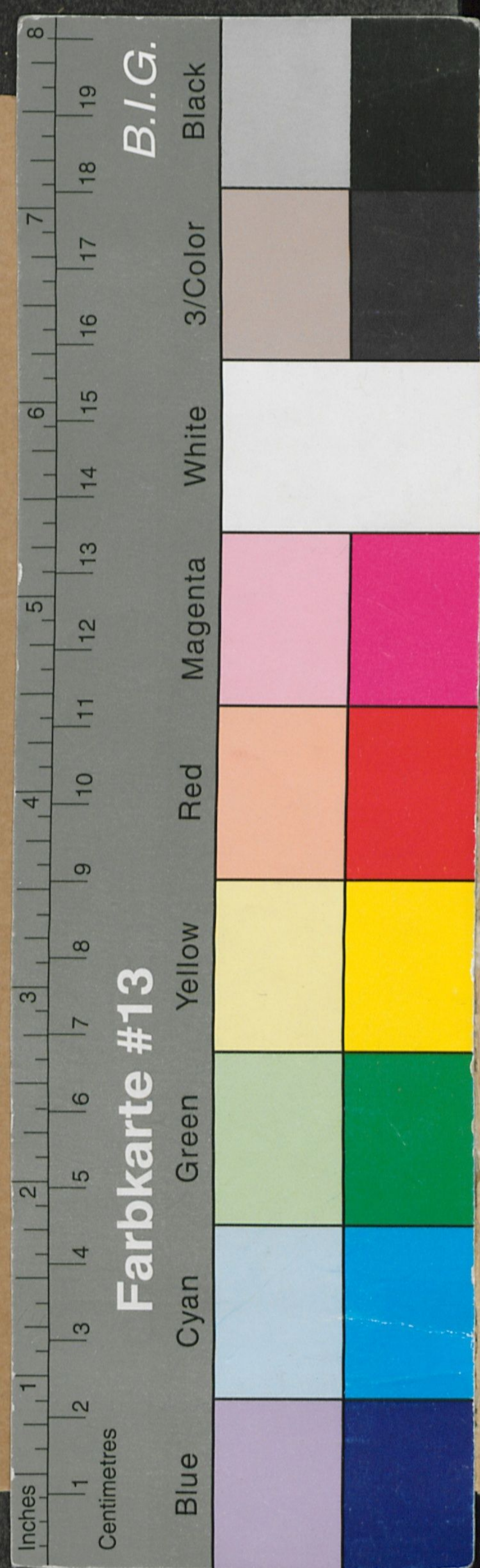
ULB Halle 3
002 142 031

Nur für den Lesesaal

DISPUTATIO
ETHICA
DE FORTITV-
DINE,
EX TERTIO ETHICORVM
ad Nicomachum potissimum de-
prompta

&
IN FLORENTISSI-
MO ACADEMIÆ WITEBER-
gensis Lycæo examini publico pro-
posita, præside

M. IACOBO MARTINI
Halberst. Sax.
respondente

REIMERO LIGARIO
Frysi.

Hæbitur ad diem 6. Sept. in auditorio majore collegij no-
vi, horâ sexta matutinâ.

WITTEBERGAE,
Typis M. Georgij Mullerj. M.D. XCV.

